
Kyrkomötet
Samhälls- och kulturutskottets betänkande 2021:10

Uttalanden i samhällsfrågor

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas motion 2021:76 Uttalanden i samhällsfrågor. Motionen behandlar frågan om behovet av att utarbeta en policy för Svenska kyrkan på nationell nivå angående uttalanden i samhällsfrågor och politiska frågor.

Utskottet delar uppfattningen i läronämndens yttrande i ärendet. Utskottets mening är att det inte på ett entydigt sätt går att avgöra vilka samhällsfrågor som direkt berör Svenska kyrkan och vilka som inte gör det. Bedömningen av vilka frågor som berörs av evangelium och hur dessa frågor bör behandlas måste därför alltid vara föremål för tolkning. Utskottet föreslår kyrkomötet att avslå motion 2021:76.

Till betänkandet finns två reservationer.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2021:76.

Motionens förslag

Motion 2021:76 av Olle Reichenberg m.fl., Uttalanden i samhällsfrågor

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att utarbeta en policy för Svenska kyrkan på nationell nivå, och dess organ som står till trossamfundets förfogande, angående uttalanden i samhällsfrågor och politiska frågor som inte direkt berör Svenska kyrkan.

Yttrande från läronämnden

Läronämnden har yttrat sig över motion 2021:76 i Ln 2021:10y, *bilaga*.

Bakgrund

Företräderskap

Grundläggande i en evangelisk-luthersk kyrka är att det läggs en stor vikt vid den enskilde kristnes personliga ansvar. Med utgångspunkt i evangeliet och det egna samvetet ska varje människa själv bilda sig en uppfattning och har rätt att uttala den. I lärofrågor har biskoparna och varje präst i enlighet med givna löften ett särskilt ansvar. När det gäller samhällsfrågor pekar den profetiska diakonin på kallet att utifrån en kristen livstolkning synliggöra orättvisor och uppmärksamma när människor far illa. Att uppmärksamma samhället på situationer och strukturer där människor riskerar att hamna i kläm. Detta är dock inte bara diakonens ansvar utan hela Svenska kyrkans.

Den nationella nivåns ansvar

Till den nationella nivåns uppgifter hör att vara kyrkans röst utåt såväl i det svenska samhället som internationellt. (Fjärde avdelningen, Inledning). Kyrkostyrelsen har tillsammans med ärkebiskopen och övriga biskopar ansvar för Svenska kyrkans företräderskap och deltar i enlighet med uppdraget i samhällssamtalet. Kyrkostyrelsen för därmed dialog med regering, myndigheter och internationella organ genom bland annat medverkan i statliga utredningar och genom att svara på remisser. Kyrkostyrelsen beslutar om de remisser som inkommer ska besvaras.

Målbild 2. En erkänd part i samhällsdebatten

Kyrkomötet fastställde 2018 Kyrkostyrelsens skrivelse 2018:1 Verksamhet och ekonomi för Svenska kyrkans nationella nivå 2019–2021 med tre långsiktiga målbilder för 2030. De syftar till att tydliggöra och beskriva kyrkostyrelsens ambition på längre sikt och säkerställa att arbetet på den nationella nivån bidrar till de långsiktiga målen.

Målbild 2 lyder: År 2030 finns ett starkt engagemang i Svenska kyrkan för ett hållbart samhälle i Sverige och i världen. Till varje målbild finns ett eller flera delmål som ligger till grund för planering, genomförande, uppföljning, lärande och utveckling i den samlade verksamheten för planeringsperioden.

Ett av dessa områden är påverkansarbete. Områden som då bedömdes vara aktuella för påverkansarbete under planeringsperioden var bland annat migration och asylfrågor, integration och etablering av nyanlända, trossamfundens och civilsamhällets roll och förutsättningar i samhället, demokrati och delaktighetsfrågor, rättighets- och försoningsfrågor, biståndsfrågor och internationell solidaritet. Kyrkomötet har därefter tagit ställning till målbildens inriktning gällande Svenska kyrkan som samhällsaktör 2019 och 2020.

Samhällssamtal i ekumenisk kontext

Svenska kyrkan är en del av den världsvida kyrkan. Genom samarbetet inom ACT-alliansen, Action by churches together, Lutherska världsförbundet och Kyrkornas världsråd deltar Svenska kyrkan tillsammans med kyrkor över hela världen i det offentliga samtalet. Lutherska världsförbundet har arbetat fram studiedokumentet *Kyrkan i det offentliga rummet* där teologer från lutherska kyrkor i Latin- och Nordamerika, Afrika, Asien och Europa deltagit. Studiedokumentet manar medlemskyrkorna till reflektion och till att ta en tydlig plats i det offentliga rummet så att skapelsen blir en rättvis plats för alla.

Svenska kyrkans offentliga ställningstaganden – hantering av remisser

Svenska kyrkan uppmanas regelbundet att ta ställning i samhällsfrågor genom remisser från staten. Remisser till Svenska kyrkan besvaras av kyrkostyrelsen och handläggs normalt av den nationella nivån. Rätten att fatta beslut om remissyttranden är generellt delegerad till kyrkostyrelsens arbetsutskott. En remiss kan beröra teologiska och ekumeniska frågor av större vikt och kyrkoordningen reglerar att kyrkostyrelsen i sådana fall ska begära in yttrande från biskopsmötet.

I de fall både Svenska kyrkan och Sveriges kristna råd, SKR, får en remiss för yttrande sker i beredningen ett samarbete med företrädare för SKR när förslaget till yttrande utarbetas. Råder samsyn lämnas ett gemensamt yttrande.

Kyrkomötet 2012 beslutade att införa bestämmelser i kyrkoordningen gällande barnkonsekvensanalys och kyrkostyrelsens instruktion om att i ”egna” ärenden och

beslut om skrivelser till kyrkomötet ”verka för barnets bästa och göra barnkonsekvensanalyser inför beslut”. Generalsekreteraren har därutöver beslutat att kyrkokansliet i sin beredning av ärenden till kyrkostyrelsen och övriga styrorgan ska ha genomfört barnkonsekvensanalyser inför beslut i vissa övriga ärenden, till exempel remissvar.

Behandling i tidigare kyrkomöten

En fråga behandlades av 2001 års kyrkomöte (Fr 2001:8). Den gällde policy för uttalanden å Svenska kyrkans vägnar. Svaret från kyrkostyrelsen om vem som har rätt att uttala sig var att det inte finns någon policy men att styrelsen tillämpar en praxis grundad i kyrkoordningen, 10 kap. om den nationella nivåns uppgift. ”De uttalanden som görs, oavsett instans på nationell nivå som yttrar sig, har karaktären av vägledning och särskilt skall betonas just vägledning” och att det är ”frihet under ansvar som råder”.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2021:76.

Utskottet understryker att kyrkan är en profetisk röst och att hennes engagemang alltid måste springa ur evangeliet. Som kyrka har vi en skyldighet att visa solidaritet med utsatta människor och delta i det offentliga samtalet. Evangeliet gäller i alla tider och måste därför ständigt gestaltas på nytt i mötet med sin samtid. Bedömningen av vilka frågor som berörs av evangelium och hur dessa frågor bör behandlas måste alltid vara föremål för tolkning. Därför kan inte en allmängiltig policy befästas.

Utskottet delar alltså uppfattningen i läronämndens yttrande att det inte på ett entydigt sätt går att avgöra vilka samhällsfrågor som direkt berör Svenska kyrkan och vilka som inte gör det. Utskottet föreslår kyrkomötet att avslå motion 2021:76.

Digitalt sammanträde den 7 oktober 2021

På samhälls- och kulturutskottets vägnar

Anton Härder, ordförande

Magdalena Widmark, sekreterare

Beslutande: Anton Härder, ordförande, Cecilia Clausen, Ellen Leijen, Birgitta Lindén, Olle Rydell, Sofia Rosenquist, Anders Brunnstedt, Boel Johansson, Birgit Kullingsjö, Mikael Eskilander, Anna-Karin Westerlund, Katarina Ramnerö Ödestad, Tomas Rosenlundh, Elisabeth Sandlund och Marja Hillerström.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Ann-Christine Rosengren, Gunilla Lundström, Daniel Larson, Lena Arman, Sofia Särdaqvist, Lars-Ivar Ericson, Ann-Kristin Jonäng, Anna-Karin Andersson, Eva-Mai Mineur Tynong, Kjell O Lejon, Bengt Olsson och Staffan Bjerrhede.

Biskoparna Fredrik Modéus och Eva Nordung Byström har deltagit i utskottets överläggningar.

SK 2021:10

Reservation 1

Jag reserverar mig mot beslutet till förmån för motion 2021:76.

Mikael Eskilandersson

Reservation 2

Vi reserverar oss mot beslutet till förmån för motion 2021:76.

Anna-Karin Westerlund och Katarina Ramnerö Ödestad

Kyrkomötet
Läronämndens yttrande 2021:10y

Uttalanden i samhällsfrågor

Läronämndens yttrande över motion 2021:76

Läronämnden konstaterar i likhet med motionen att Svenska kyrkan på nationell nivå har i uppgift ”att vara kyrkans röst utåt såväl i det svenska samhället som internationellt” (Inledning till kyrkoordningens fjärde avdelning).

Läronämnden vill framhålla att det inte på ett entydigt sätt går att avgöra vilka samhällsfrågor som direkt berör Svenska kyrkan och vilka som inte gör det. Bedömningen av vilka frågor som berörs av evangelium och hur dessa frågor bör behandlas måste därför vara föremål för tolkning i varje tid.

Läronämnden har tidigare framhållit:

Det uppstår ständigt situationer där såväl den enskilde som en församling, ett stift eller en kyrka erfar en skyldighet att visa solidaritet med utsatta människor och deltaga i det offentliga samtalet. Detta ansvar är ofrånkomligt och även om osäkerheten alltid finns där, liksom risken att ta fel, så är det en del av kyrkans uppdrag att i varje tid ge röst åt evangelium och ta ställning i etiska frågor. (Ln 2004:3y)

Svenska kyrkan har i sitt uppdrag ansvar för samhällsfrågor. Kyrkans tro, bekännelse och lära får alltid politiska konsekvenser, vilket dock aldrig bör innebära att kyrkan förskriver sig till ett politiskt parti. (Ln 2010:8y)

Uppsala den 27 augusti 2021

På läronämndens vägnar

Antje Jackelén, ordförande

Cecilia Nahnfeldt, sekreterare

Närvarande: Ärkebiskop Antje Jackelén, ordförande, biskop Karin Johannesson, biskop Martin Modéus, biskop Åke Bonnier, biskop Johan Dalman, biskop Mikael Mogren, biskop Fredrik Modéus, biskop Johan Tyrberg, biskop Sören Dalevi, biskop Eva Nordung Byström, biskop Thomas Petersson, biskop Andreas Holmberg, Marta Axner Ims, Teresa Callewaert, Göran Eidevall, Eva-Lotta Grantén, Håkan Möller, Jesper Svartvik och Mikael Winninge.

Biskop Susanne Rappmann har deltagit i nämndens överläggningar men var inte närvarande vid beslutstillfället.